

Uzman denetçiler raporla Kültür Bakanlığı'na uyardı: Müzelerde kayıt-kuyut, kadro ve güvenlik yok

Sayıştay'dan müze alarmı

ÖZGEN ACAR

ANKARA - Sayıştay Başkanlığı, "Kültür Bakanlığı'na bağlı müzelerin faaliyetleri"ni topa tuttu. Türk müzelerinin geleceğini tehlikede gören Sayıştay "alarm" verdi.

Sayıştay Başkanlığı; Kenan Tepe, Levent Karabeyli ve Baran Özeren'den oluşan "uzman denetçi"lere; aralarında Bursa, İstanbul Arkeoloji, İstanbul Türk İslam Eserleri, Kastamonu, Sinop, Van, Bergama, Bodrum Sualtı, Antalya, Adana, Ankara Anadolu Medeniyetleri, Ankara Etnografya olmak üzere 12 müzede "inceleme" yaptırttı.

Uzman denetçilerin Kültür Bakanlığı'na verdikleri, yaklaşık yüz sayfalık raporda, "devlet mallarıyla ilgili kayıp ve hasarlar, bedellerinin sorumlulara ödettilmesi suretiyle telafi edilebilir ise de eski eserler söz konusu olduğunda, bunların paha biçilmezliği ve yerine konulmazlığı karşısında aynı şeyin mümkün olmadığına" dikkat çekildi.

► Sayıştay Başkanlığı tarafından 12 müzede yaptırılan incelemenin sonuçları bir raporla Kültür Bakanlığı'na iletilti. Raporda müze ve ören yerlerindeki eksikliklere işaret edilerek ödenek yetersizliğinin antika kaçakçılığına yol açtığı vurgulandı.

Sayıştay, "ödeneklerin yetersizliğinin, eserlerin müzeler yerine koleksiyonculara, antikacılar ve kaçakçılara yönelmesine" neden olduğunu özenle vurguladı.

Rapor hakkında Kültür Bakanlığı'ndan yüksek düzeyde bir yetkili, "Sayıştay raporunun, öncelikle TBMM Bütçe Komisyonu, sonra da TBMM'nin tüm üyelerine de dağıtılmasını dileriz. Raporun önemli bölümüne katılmamak elimizde değil..." demekle yetindi.

Sayıştay raporunda, müzelerde "alarm" veren durumlardan bazıları özetle şöyle:

1- Gerek müzelerde ve gerek ören yerleri, tümülüs ve höyüklerin bulundukları arazilerde güvenlik ve personel, nice-lik ve nitelik olarak yetersiz olduğundan özellikle son yıllarda müzelere yönelik hır-

sızlıkların arttığı gözlenmiştir. 848 koruma ve güvenlik, 306 bekçi, 65 arkeolog ve 41 restoratör kadrosu eksiktir.

Denetçiler, uzman personel yokluğu nedeniyle, kayıtsız- kuyutsuz yarım milyona yakın eserin bulunduğunu saptadılar ve müzelerin pek çoğunda envanter defterlerinin yedeklerinin bulunmayışının "büyük bir risk kaynağı olduğuna" da dikkati çektiler.

Güvenlik yetersiz

2- Müzelerin çoğunda, güvenlikle ilgili kontrol sistemleri ve teknik araçları bulunmuyor ve yangın ya da afet durumuna ilişkin kurtarmada öncelikler planı güncelleştirilmemiş. Herhangi bir afete; müze yönetimi, polis, itfaiye ve mülki makamları arasında önceden belirlenmiş bir koordinasyon ve işbirliği öngö-

rülmüyor.

Sayıştay, "kaçakçılık" konusunda ise Kültür Bakanlığı'na, özetle şu noktalarla uyarıyor:

1- Kaçak kazı ve define avcılığıyla etkili biçimde mücadele edilmiyor.

2- Kaçak eserleri yakalayanlara ve ihbar edenlere verilen ikramiyeler yetersiz, suçlulara verilen cezalar ise caydırıcı olmaktan uzak.

3- Eski eser kaçakçılığıyla ilgili davalara konu olan eserlere gerekli özen gösterilmiyor. Eserlerin müzelere teslim edilmeden ve fotoğrafı çekilmeden emniyete ve adliyede bekletilmeleri sakıncalı.

4- Gerek kaçakçılığın önlenmesi ve gerekse kaçınan eserlerin yurda geri getirilmesi açısından, uluslararası kuruluşlar ve yargı organları nezdinde etkili olunmasını sağlayacak bir anlayış ve politika

geliştirilmiyor.

Genelde, kamu kuruluşlarının harcamalarında titiz davranan Sayıştay, müzelerle şu konuda hak veriyor: "Müzelerin faaliyetlerinde kullanılmak için tahsis edilen ödenekler yok denecek kadar azdır. 1996 yılında müzeleri gezen 9.3 milyon ziyaretçi giriş bedeli olarak 998.7 milyar lira (yaklaşık 1 trilyon lira), ören yerlerinde ise 8.1 milyon kişi 821.9 milyar lira bırakmıştır. Buna karşılık bu değerlerin yüzde 40'ı kendilerine tahsis edilmesine karşın, belediyelerce müzelere herhangi bir yardım yapılmıyor."

Sayıştay, son beş padişahın sikkelerinin yurtiçinde alım-satımının serbest olmasını da "sakıncalı" buluyor ve "hangi sikkelerin alım-satımının serbest olacağının belirlenmesinde önceden saptanmış bir süreyi öngören sabit bir kriterin esas alınması, ileriki yıllar içinde yasa koyucunun amacıyla çelişen bir uygulamaya yol açma tehlikesini" taşıdığını anımsatıyor.